

Finansminister Trygve Slagsvold Vedum

2. 3. 2023

NITOs innspill til statsbudsjett for 2024

NITO er glad for at Hurdalsplattformen har en forpliktende satsing på bærekraftig omstilling og et tydelig mål om å kutte utslipp. Vi viser også til målsettingen om å øke norsk eksport utenom olje og gass med minst 50 prosent innen 2030. Samtidig fører Russlands angrep på Ukraina til økt etterspørsel etter både fossil og fornybar energi i Europa.

Satsingene på, og økt etterspørsel etter, energi vil føre til store endringer i etterspørsel etter kompetanse i arbeidsmarkedet framover. Hvis regjeringen skal oppnå sine mål må tilbudet av ingeniør- og teknologkompetanse økes. Dette ble ikke løftet fram verken i Hurdalsplattformen eller i budsjettet for 2023. NITO frykter at mangel på ingeniørarbeidskraft dermed kan bli en stor utfordring i årene framover.

I tillegg til å bidra til at norsk arbeidsliv har tilgang på den kompetansen arbeidslivet etterspør, er det viktig at regjeringen fører en ansvarlig politikk som sikrer energiproduksjon og -forsyning, styrker norske virksomheters konkurransekraft og fortsatt høy sysselsetting. Det forutsetter en politikk for lav inflasjon, stabil kronekurs, forutsigbar rente og et konkurransedyktig skatteregime for næringslivet.

Konkrete forslag til statsbudsjettet for 2024

Fjern midlertidig forhøyet arbeidsgiveravgift

I statsbudsjettet for 2023 ble arbeidsgiveravgiften midlertidig økt for lønn m.m. over 750 000 kroner. Arbeidsgivers kostnader ved å ha høyt produktive og godt utdannede arbeidstakere har derfor i mange tilfeller økt. Signalene den midlertidige økningen gir er svært uheldige. NITO frykter blant annet at økningen kan virke utstøtende for godt voksne arbeidstakere med inntekter litt over gjennomsnittslønn og være et brudd på arbeidslinja i arbeidslivspolitikken.

- NITO ber derfor regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett for 2024 fjerne den midlertidig forhøyde arbeidsgiveravgiften.

Skatt på medeierskap

Aksjekjøp gir en mulighet for ansatte til å ta del i verdiutviklingen i selskapet de er ansatt i. Rabattordningen regjeringen avviklet for 2022 har vært et insitament for mange til å bli medeiere i sin egen arbeidsplass. Regjeringen bør legge til rette for at vanlige folk, uavhengig av bakgrunn, i økende grad blir medeiere.

- NITO ber regjeringen reversere avviklingen av ordning med skattefrihet for ansattes kjøp av aksjer

Kompetanse

Det er behov for en ny og gjennomgående teknologi- og realfagssatsning som sikrer at vi klarer å møte etterspørselen i et arbeidsmarked som endrer seg raskt. Denne kompetansen er avgjørende for utviklingen arbeidslivet skal igjennom – være seg offentlig, privat eller ideell sektor.

En slik satsning bør inneholde:

- Styrking av realfag og teknologi i grunnskole og videregående skole
- Styrke finansieringen av de teknologitunge utdanningene i høyere utdanning
- Øke antall studieplasser innen teknologiske fag

Skal vi lykkes med et kunnskapsintensivt arbeidsliv må det sterkere insentiver til for at flere skal få mulighet til etter- og videreutdanning.

NITO har følgende forslag til tiltak:

- Kompetanseutvikling må gjøres til en opparbeidet rettighet forankret i lov og avtaleverk.
- Etablering av regionale kompetansefond styrt av partene i arbeidslivet
- Langsiktig finansiering av bransjeprogrammene for kompetanseutvikling
- Styrke studieforbund under Kunnskapsdepartementets budsjett

Bioingeniørutdanningene

Blant annet koronapandemien har vist at bioingeniører og medisinsk teknisk personell er svært viktige for landets helseberedskap. God beredskap innebærer tilgang på tilstrekkelig kompetent personell.

Det er derfor helt avgjørende at antallet fullfinansierte bioingeniørstudieplasser økes betydelig. Tilgangen til praksisplasser er den enkeltfaktoren som har mest å si for dimensjonering av bioingeniørutdanning og de fleste andre helse- og sosialfagutdanninger. For å øke antallet studieplasser, må mange flere praksisplasser etableres.

Energi

NITO støtter Regjeringens ambisjon om å føre en energipolitikk hvor rikelig tilgang på fornybar energi fortsatt skal være et konkurransefortrinn for norsk industri. Derfor forventer NITO at dette følges opp med konkrete tiltak, spesielt i lys av den nåværende situasjonen med svært høye energipriser i store deler av landet. De siste markedsrapportene til Statnett viser at Norge i løpet av få år vil få et kraftunderskudd dersom det ikke settes inn betydelige tiltak nå. Dette må være den sentrale rammen

for regjeringens energipolitikk de nærmeste årene. Rapporten til Energikommisjonen understreker også viktigheten av en slik satsing.

Havvind: NITO er positiv til oppstarten av en betydelig satsing på havvind. Havvindteknologi er allerede vår største fornybare eksportnæring for leverandørindustrien, og med etableringen av et hjemmemarked forventes en stor vekst i tiårene som kommer. En kraftfull satsing vil både forsterke havvind som eksportnæring, men også bidra med ny og svært viktig fornybar kraft til Norge. Det er viktig at næringen får forutsigbare rammevilkår, med en plan for åpning av nye områder, og at det i vilkårene for utlysningene legges best mulig til rette for kompetansebygging og industrivekst i Norge.

Andre fornybarnæringer: Det er viktig at Regjeringen legger best mulig til rette både for økt produksjon og mer effekt. Vi forventer derfor at ambisjonen fra Hurdalsplattformen om økt norsk vannkraftproduksjon følges opp, ved å legge til rette for bedre vedlikehold, oppgradering og fornyelse av eksisterende vannkraftanlegg. Vi er skeptiske til skattegrep som bidrar til å gjøre slike tiltak mindre lønnsomme. NITO støtter gjenopptakingen av konsesjoner for vindkraft på land og mener dette kan gi et viktig bidrag til den norske kraftbalansen. Det er imidlertid sentralt at utbygging skjer på steder med lokal aksept og at viktige naturverdier ivaretas. For solenergi må det ryddes opp i ulike regulatoriske hindringer som virker negativt på videre vekst.

Nett: NITO støtter hovedkonklusjonene i *NOU 2022: 6 Nett i Tide – om utvikling av strømmettet* og ser fram til konkret oppfølging som blant annet inkluderer tiltak i NVE for å redusere tidsbruken i konsesjonsprosessene og mer bruk av «fast-track» for enklere saker. I den sammenheng er det positivt at regjeringen i statsbudsjettet for 2023 støtter konsesjonsmyndighetene med betydelige midler for å sikre en mer effektiv saksbehandling. Vi forventer at dette arbeidet fortsetter og at kapasiteten for saksbehandling styrkes ytterligere i statsbudsjettet for 2024 for å forhindre forsinkelser i årene som kommer.

Energieffektivisering: Tiden er overmoden for en kraftfull satsing på energieffektivisering. Det er positivt at NVE får et tydelig og koordinerende ansvar i en slik satsing. Samtidig etterlyser NITO større ambisjoner, en tydeligere plan og mer friske midler bak en slik satsing. Vi har store forventninger til den varslede handlingsplanen som kommer i forbindelse med statsbudsjettet for 2024. Den bør se bredt på potensialet for energieffektivisering i alle deler av norsk økonomi. Energikommisjonen la som kjent fram et mål om opp mot 20 TWh spart innen 2030. Den ambisjonen bør i oppfølgingen føre til en konkret plan med gode virkemidler.

ENOVA er i dag det mest sentrale virkemidlet, og NITO ønsker en tydelig føring for hvor mye som skal brukes til energieffektiviseringstiltak med bruk av moden teknologi.

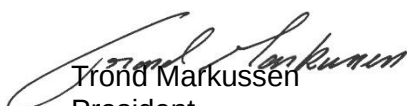
Bredbånd

Regjeringen må bidra enda mer aktivt til at hele landet får høyhastighetsbredbånd. Vi anslår at behovet kan være på over en milliard kroner årlig framover. Operatørene investerer ikke dersom det ikke er kostnadssvarende. Nå står de siste 10 prosentene igjen og disse er i stor grad også de dyreste. Med en kostnadsnøkkel der kommunene skal dekke 25 prosent vil kommuneøkonomien

spille inn for å få dette til. En måte å bøte på dette på er derfor behovsprøving der staten dekker kostnadene til kommuner som ikke har god nok økonomi.

- Staten må øke tilskuddsordningen for bredbånd i statsbudsjettet til 1 milliard kroner per år, i årene 2024 og 2025
- NITO foreslår at myndighetene i samarbeid med KS innfører behovsprøving av kravet til 25 prosent kommunal finansiering, slik at kommuner med dårlig økonomi kan få støtte til denne andelen

Vennlig hilsen

Trond Markussen
President

Egil Thompson
Generalsekretær